

رئیس انجمن علمی مدیریت بحران در گفت‌وگو با ایسکانیوز:

میزان سرمایه‌گذاری در آموزش و توجیه مردم، ناکافی است / اوج گرفتن مجدد همه‌گیری با کمترین تلفات، مدیریت خواهد شد

رئیس انجمن علمی مدیریت بحران ایران گفت: آموزش و توجیه اقشار مختلف جامعه از طریق ابزارهای مختلف ارتباط جمعی و با تکیه بر نتایج علمی اعلام شده از سوی کمیته علمی و آموزشی در سطح ملی، ضرورت دارد.

به گزارش خبرنگار گروه دانشگاه ایسکانیوز، سه ماه از اعلام رسمی ورود ویروس کرونا به ایران می‌گذرد و بیش از هفت هزار نفر در کشورمان، جان خود را بر اثر ابتلا به جدیدترین و خب‌سازترین ویروس جهان، از دست داده‌اند. قرنطینه خانگی، رعایت توصیه‌های بهداشتی مانند شست‌وشوی مداوم دست‌ها، استفاده از ماسک و دستکش و فاصله‌گذاری اجتماعی، نه‌تنها زیان‌های هنگفت مالی به بخش قابل توجهی از جامعه وارد کرده؛ بلکه سبک زندگی مردم را نیز تا حدود زیادی تغییر داده است.

همین موضوع سبب شده بسیاری از کارشناسان، بازگشت به شرایط پیش از کرونا را حتی بعد از محو کامل این ویروس، غیرممکن بدانند. در این رابطه گفت‌وگویی با غلامرضا پورحیدری رئیس انجمن علمی مدیریت بحران ایران انجام دادیم که در ادامه می‌خوانید:

* بعد از پایان بحران کرونا، برای بازگشت جامعه به شرایط عادی چه باید کرد؟

برگشت به شرایط قبل از شیوع ویروس کرونا، نه به‌طور دقیق و کامل ممکن است و نه اگر امکان داشت، منطقی و درست بود؛ به عبارت دیگر بحران کرونا درس‌های فراوانی را در ابعاد مختلف به ما آموخته که عدم بهره‌برداری از این آموزه‌ها در واقع از دست دادن فرصت‌های زیادی است که بحران کرونا فراهم کرده است. اگر بخواهیم این درس‌ها و آموزه‌ها را فهرست کنیم، خود به کتابی مفصل تبدیل خواهد شد.

به‌عنوان مثال، مشاهده و ملاحظه کردیم که اگر تمام جامعه شامل مردم و حاکمیت در مواجهه با هر مشکل و بحرانی به‌طور یکپارچه دست به دست هم بدهند، آن مشکل و بحران را با موفقیت پشت سر گذاشته و مدیریت خواهند کرد. در مواجهه با بحران شیوع ویروس کرونا، با اتکا به توانمندی‌های داخلی، به‌سرعت به تجهیزات و امکانات پیشگیری، ضدعفونی، تشخیص و درمان دست یافتیم و امکان صدور آن به سایر جوامع و ملل را نیز به دست آوردیم. اگر همین درس را از بحران کرونا را گرفته باشیم و به رویه و فرهنگی در جامعه تبدیل شود باید با شرایط قبل از بحران شیوع ویروس کرونا متفاوت باشیم، منتظر تغییر شرایط بیرونی نباشیم، با اتکا به خود مشکلات را از پیش پا برداریم و به سمت اهداف حرکت کنیم.

مثال دیگر، رزمایش کمک مؤمنانه برای مقابله با عوارض اقتصادی بحران کرونا بود که با تدبیر رهبر معظم انقلاب به‌صورت همه‌گیر و شایع در کشور آغاز شد و همچنان ادامه دارد، نمونه دیگری از دستاوردها و فرصت‌های ایجاد شده در بحران کروناست.

البته همه حوادث و بحران‌ها درون خود فرصت‌هایی را ایجاد می‌کنند که جوامع هوشیار و آماده از آن بهره می‌برند؛ اما در برخی از حوادث

و بحران‌ها، تبدیل این فرصت‌ها به دستاوردها بسیار بارزتر و برجسته‌تر است. دفاع مقدس و جنگ تحمیلی و همچنین بحرانی که فعلاً در آن به سر می‌بریم، از این نوع هستند؛ تا جایی که به همین دلیل جنگ گنج نامیده شده و بحران شیوع ویروس کرونا نیز شایسته نامی متناسب است.

حالا اگر منظور، برگشت به شرایطی است که مردم با نشاط و سرزنده بتوانند زندگی خود را ادامه دهند، باید با محدودیت‌های ناشی از بیماری کرونا به عنوان واقعیت موجود کنار آمد و در عین رعایت اصول بهداشتی مانند فاصله فیزیکی، محدودیت‌های غیرضروری را نیز به جامعه تحمیل نکرد.

در مجموع، باید یاد بگیریم با حضور ویروس زندگی کنیم، به نحوی که کمترین آسیب و تلفات متوجه جامعه شود و بنابراین، تغییرات متناسب را در فرایند زندگی ایجاد کنیم. عادی شدن این شرایط، سیر تدریجی دارد که هرگز به معنای برگشت به شرایط قبل نیست.

نباید از اوج‌گیری مجدد همه‌گیری کرونا، نگران بود

* اگر شرایط دوباره بحرانی شود چه باید کرد؟

اولاً بحران ناشی از شیوع ویروس کرونا به‌طور نسبی مدیریت شده؛ هم امکانات و توانمندی‌ها افزایش یافته و هم اطلاعات پیرامون بیماری، افزایش یافته است. شرایط موجود می‌تواند بهتر یا احیاناً بدتر شود. رعایت نکات و توصیه‌های بهداشتی صحیح و دقیق می‌تواند از اوج گرفتن مجدد بیماری پیشگیری کند. در اینجا باید اشاره کرد که میزان آموزش عمومی و همگانی درباره این بیماری ناکافی است. کمیته آموزش و اطلاع‌رسانی باید زیرمجموعه فعال علمی و رسانه‌ای از ستاد مدیریت بحران کرونا باشد و مرتباً آخرین توصیه‌ها را به مردم و مسئولان منتقل کند و در این صورت است که نباید از اوج گرفتن بیماری، نگران بود؛ چراکه اولاً از اوج گرفتن مجدد همه‌گیری، پیشگیری می‌شود و ثانیاً در صورت اوج گرفتن مجدد همه‌گیری، به آرامی و با کمترین آسیب و تلفات، مدیریت خواهد شد.

* برای پیشگیری و مدیریت بحران‌های مشابه احتمالی در آینده باید چه تدبیری اندیشید؟

باید تاب‌آوری جامعه را افزایش داد؛ در جامعه‌ای تاب‌آور، تمام راهکارهای پیشگیری، آمادگی، پاسخ و بازیابی تعبیه و عملیاتی می‌شود. این مطلب در کتابی تحت عنوان تاب‌آوری بحران: الزامی ملی که با همکاری انجمن علمی مدیریت بحران ایران منتشر شده، به تفصیل آمده است.

حوادث و چالش‌ها موجب رشد و تعالی جوامع می‌شوند و این در صورتی است که جامعه شامل حاکمیت و مردم به‌صورت یکپارچه با برخورداری از ساختارها و ساز و کارهای حاکمیتی و مردمی، آمادگی مدیریت مخاطرات و تهدیدات را در خود ایجاد کنند و کشور ما در این باره باید تدابیر مختلفی را بیندیشد. این تدابیر در کتاب سند ماندگار به تفصیل آمده است. مخاطرات و تهدیدات همواره با جوامع مختلف همراه بوده؛ به‌ویژه جوامعی که می‌خواهند روی پای خود بایستند و از استقلال اندیشه و برنامه برخوردار باشند.

فضای مجازی بدون کنترل و مدیریت، ضعف و نارسایی را بیشتر نمایان می‌کند.

* بسیاری از مردم یا دیگر ترسی از کرونا ندارند یا از شرایط کنونی خسته شده اند. برای مدیریت شرایط کنونی چه باید کرد؟

قطعاً ترس از شیوع ویروس کرونا یا هر مخاطره دیگری باید عقلانی، منطقی و علمی باشد و مردم، علت و ضرورت محدودیت‌های مختلف را درک کنند؛ بنابراین منطقی و علمی کردن محدودیت‌ها و توصیه‌ها، ترس را منطقی و قابل درک و توصیه‌ها را قابل پذیرش و پیروی می‌کند.

حذف محدودیت‌های غیر ضروری و احیاناً بدون پایه علمی و منطقی نیز فشار را بر افکار عمومی و مردم کاهش می‌دهد و از خستگی و از دست رفتن حوصله مردم جلوگیری می‌کند. در کشور ما همچنان به آموزش مردم توجه کافی نمی‌شود؛ به عبارت دیگر، میزان سرمایه‌گذاری در آموزش و توجه مردم و قانع کردن اقشار مختلف، بسیار ناکافی است و همانطور که اشاره شد آموزش و توجه اقشار مختلف جامعه از طریق ابزارهای مختلف ارتباط جمعی و با تکیه بر نتایج علمی اعلام شده از سوی کمیته علمی و آموزشی در سطح ملی، ضرورت دارد.

وقتی در گفتار و تدابیر مسئولان، هماهنگی و یکپارچگی مشاهده شود، مردم هم تبعیت می‌کنند؛ اما اگر تردید، تفرق و عدم قاطعیت مشاهده شود، مردم هم براساس تصور و برداشت خود عمل می‌کنند. شاید برخی این واقعیت را درک نکنند که برای راهنمایی و همراه کردن مردم با اقدامات مورد نیاز، باید بسیار علمی‌تر، دقیق‌تر، حساب‌شده‌تر و گسترده‌تر عمل کرد. فضای مجازی بدون کنترل و مدیریت نیز این ضعف و نارسایی را بسیار بیشتر نمایان می‌کند.

* در پایان، اگر نکته‌ای باقی مانده، ذکر کنید.

به‌طور اجمالی به دو مطلب اساسی باید توجه کرد، اول؛ با وجود تاب‌آوری مناسب جامعه و مردم، هنوز جای ساختار و ساز و کار حاکمیتی مناسب برای مدیریت مخاطرات و تهدیدات گوناگون، خالی است و باید این نقیصه هر چه سریع‌تر برطرف شود؛ یعنی ساختارهای موجود از جایگاه قانونی، توانایی و امکانات لازم برای انجام این مأموریت برخوردار نیستند.

دوم؛ آموزش و اطلاع‌رسانی در موضوع مدیریت ریسک حوادث و بحران‌های گوناگون نیز با وجود بازده و هزینه-فایده بالا، هنوز در جامعه ما به راهکاری مستمر در مدیریت حوادث مختلف از جمله بحران کرونا تبدیل نشده است.

به‌طور کلی فرهنگ کاهش ریسک مخاطرات و تهدیدات با آموزش مداوم و در اشکال مستقیم و غیرمستقیم، امری ضروری و بسیار مقرون به‌صرفه و کم‌هزینه است. این فرهنگ مدیریت ریسک هم برای یکایک مدیران و برنامه‌ریزان کشور لازم است و هم برای آحاد ملت، ضرورت به حساب می‌آید.

انتهای پیام